
VORŠILKA PROKÚPEK – ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ S.R.O.

Ústavní soud České republiky
Joštova 8
602 00 Brno

V Praze dne 11.9.2019

Ke sp. zn.: I. ÚS 2516/19

Stěžovatel: **AKRO investiční společnost, a.s.**
IČ: 492 41 699
se sídlem Slunná 25, 162 00 Praha 6
Zastoupená: JUDr. Jiřím Voršilkou,
advokátem a společníkem ve společnosti,
Voršilka Prokůpek – advokátní kancelář s.r.o.,
se sídlem Opletalova 1535/4, 110 00 Praha 1

Další účastníci řízení:

1. **Obvodní soud pro Prahu 6**, se sídlem ul.28.pluku 1533/29b, 100 83 Praha 10
2. **Městský soud v Praze**, se sídlem Spálená 2,112 16 Praha 2
3. **Nejvyšší soud České republiky**, se sídlem Burešova 20, 657 37 Brno

Vedlejší účastník: **Česká republika – Ministerstvo financí**
Letenská 15, 1189 00 Praha 1
Zastoupený: Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
Rašínovo nábř. 42, 128 00 Praha 2

Návrh na odklad vykonatelnosti rozsudku
Žádost o přednostní projednání
Doplnění ústavní stížnosti

Elektronicky prostřednictvím datové schránky

Stěžovatel podal dne 2.8. 2019 ústavní stížnost proti usnesením Nejvyššího soudu České republiky č.j: 28 Cdo 1297/2019-625, rozsudku Městského soudu v Praze č.j.: 30 Co 366/2018-524 ze dne 27.11.2018 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 24.5.2018 č.j.: 8 C 445/2014.

Stěžovatel tímto činí návrh na odklad vykonatelnosti, žádost o přednostní projednání a svoji ústavní stížnost dále doplňuje:

I.

Návrh na odklad vykonatelnosti

1. Stěžovatel v souladu s § 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚS“) navrhuje, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2018, č. j. 30 Co 366/2018-524, kterým byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6, jako soudu prvního stupně ze dne 24. 5. 2018, č. j. 8 C 445/2014-456, a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 24. 5. 2018, č. j. 8 C 445/2014-456, kterým bylo žalobě vedlejšího účastníka v plném rozsahu vyhověno a stěžovateli bylo uloženo zaplatit částku ve výši 2 080 171 231,12,- Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05% ročně, od 1. 9. 2014 do zaplacení.
2. Odložení vykonatelnosti výše uvedených rozhodnutí není v rozporu s důležitým veřejným zájmem a výkon rozhodnutí nebo uskutečnění oprávnění, přiznaného rozhodnutím třetí osobě, znamená pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká při odložení vykonatelnosti může vzniknout jiným osobám. Výkonem výše uvedených napadených rozhodnutí by mohlo dojít k nezvratnému zásahu do základních práv stěžovatele a podílníků podílových fondů, jak jsou uvedena v ústavní stížnosti. To proto, že v současné době vymáhá vedlejší účastník v exekučním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 34 EXE 384/2019 úroky z prodlení, tedy částku ve výši 717 164 357,98,- Kč.
3. Stěžovatel je si vědom výjimečného charakteru tohoto návrhu. Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. IV. ÚS 581/06 dovodil, že účelem tohoto procesního institutu je vytvoření časového prostoru pro posouzení ústavní stížnosti tak, aby před rozhodnutím Ústavního soudu nedošlo k nevratným krokům, po nichž by se rozhodování Ústavního soudu stalo jen akademickým cvičením a ochrana ústavně zaručených základních práv a svobod by byla toliko iluzorní. Jde-li o opatření výjimečné, je třeba splnění podmínek pro odklad vykonatelnosti posuzovat restriktivně.
4. S ohledem na výši sumy, dojde-li k vymožení této částky, přijdou původní CS Fondy o veškerý svůj majetek. Okradeným podílníkům se nejenom nedostane žádné náhrady, ale přijdou i o zbytek majetku.
5. Odůvodnění odložení vykonatelnosti odůvodňuje dle stěžovatele i skutečnost, že v rámci exekučního řízení je postihován, na základě výše uvedených rozhodnutí, majetek v obhospodařovaných podílových fondech, aniž by k tomu byl řádný exekuční titul, ze kterého by bylo patrné, kterých podílových fondů se týká a jaká výše vymáhané povinnosti připadá na jednotlivé podílové fondy. Stěžovatel neobhospodařuje pouze původní CS Fondy, ale i další podílové fondy. Majetek v podílových fondech přitom není majetkem stěžovatele, ale podílníků (§ 102 z. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech).
6. Napadené rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 6, ve spojení s rozhodnutím Městského soudu v Praze, v tomto nedává žádné oprávnění a zásadním způsobem se promítá do chodu

investiční společnosti i podílových fondů, které s ohledem na zajištění majetku exekučními příkazy nemohou plnit závazky dle zákona č. 240/2013 Sb.

7. Probíhající rozsáhlá exekuce přitom může vést k zásahu dohledových orgánů (státu) a k nezvratným krokům, např. odnětí povolení investiční společnosti Českou národní bankou podle § 552 z. č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech).

Důkazy: vyrozumění o zahájení exekuce 074 EX 01559/19 – 006

Exekuční příkaz 074 EX 01559/19 – 026

Exekuční příkaz 074 EX 01559/19 – 036

Exekuční příkaz 074 EX 01559/19 – 022

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 – zamítnutí návrhu na zastavení exekuce - nepravomocné

II.

Žádost o přednostní projednání

8. V souladu s § 39 ZÚS stěžovatel rovněž žádá o přednostní projednání ústavní stížnosti, neboť věc, které se ústavní stížnost týká, je naléhavá. Žádost o přednostní projednání opírá stěžovatel o stejné důvody, o které opřel návrh na odložení vykonatelnosti v předchozím bodě.

III.

Plnění na promlčený dluh

9. Napadená rozhodnutí byla přijata na základě argumentace stanoviskem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu uvedeného v rozsudku ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011 (dále jen „stanovisko velkého senátu“).
10. Ve stanovisku velkého senátu vyslovil Nejvyšší soud názor, že: *„Jestliže na základě povinnosti uložené pravomocným rozhodnutím soudu, které neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům, žalovaný plnil na neexistující dluh, pak žalobci vzniká bezdůvodné obohacení, a to okamžikem, kdy bylo rozhodnutí, na jehož základě bylo plněno, pravomocně zrušeno. Tímto okamžikem též začíná běh promlčecí doby k uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení.“*
11. Zároveň však stanovisko velkého senátu zdůrazňuje, že i plnění na základě exekučního titulu je splněním, a to splněním dobrovolným. *„Neobstojí ani názor, že žalovaný v takovém případě nemá vůli plnit na dluh proto, že plní jen z toho důvodu, že tak přikázal soud. Plní-li již na základě rozhodnutí v nalézacím řízení, tedy bez přímého donucení, činí tak buď proto, že rozhodnutí pokládá za správné (nelze přijmout paušální tvrzení o tom, že plní jen proto, že tak přikázal soud) nebo pod psychickým donucením. Nejde však o případ, že by neměl vůli plnit: „Uplatnění moci v nalézacím řízení může mít jen povahu psychického donucení k plnění obsahu rozsudku“ (Macur. J.: Problémy vzájemného vztahu práva procesního a hmotného. Brno, Masarykova univerzita 1993, s. 119, 108 a další). Soudní rozhodnutí je sice důvodem,*

proč je plnění protistraně dobrovolně poskytnuto, ovšem plnění neztrácí proto povahu volního aktu, tedy – i když psychicky, nikoliv však bezprávně vynuceného – právního úkonu („coactus voluit, tamen voluit“).“ Rozlišuje plnění dobrovolné a ve vykonávacím řízení.

12. V tomto směru dává rozhodnutí velkého senátu smysl, když správně rozlišuje hmotněprávní povinnost a její procesní vyjádření a akcent dává na problém následného uplynutí promlčecích lhůt pro případ vydání eventuálního bezdůvodného obohacení, vzniklého plnění bez hmotněprávního důvodu (aby nedošlo k jejich uplynutí před případným zrušením rozhodnutí). Takto je také interpretován v odborné literatuře (PETROV, Jan in HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1864, SEDLÁČEK, Dušan in PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2978, MELZER, Filip, CSACH, Kristian in MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. Občanský zákoník IX. svazek, § 2894-3081. 1. vyd. Praha: Leges, 2018, s. 1307). Neřešíme zde závaznost soudního rozhodnutí a povinnost k plnění, jestliže hmotněprávní důvod ve skutečnosti neexistoval, k tomu samozřejmě může dojít.*
13. V soudní praxi však dochází k paušální aplikaci - plnění na základě pravomocného rozhodnutí je bezdůvodným obohacením v okamžiku, kdy je toto rozhodnutí zrušeno. Tento závěr však z uvedeného stanoviska nevyplývá. Je nutné zkoumat existenci hmotněprávní povinnosti (nikoliv nároku). Závěry napadeného rozhodnutí Nejvyššího soudu z uvedeného stanoviska nijak nevyplývají.
14. Argumentace v napadeném rozhodnutí je však doplněna odkazy na další judikaturu Nejvyššího soudu, která se ale již odchyluje od tohoto pojetí – například rozhodnutí NS sp. zn. 33 Odo 1368/2006, sp. zn. 28 Cdo 3660/2017, nebo sp. zn. 28 Cdo 1718/2016, podle něhož nejde o dobrovolné plnění dlužníka, nýbrž o plnění poskytnuté výhradně na základě pravomocného rozhodnutí, jež bylo později zrušeno. O bezdůvodné obohacení tak jde i tehdy, jestliže zde hmotněprávní povinnost, která byla splněna, existovala. To je v rozporu s uvedeným stanoviskem. Jde o názor tímto stanoviskem překonaný. Navíc se částečně tato judikatura (např. NS sp. zn. 28 Cdo 1718/2016) týká skutkově úplně odlišných plnění - plnění, o nichž je soudem rozhodováno konstitutivně (podobně další, kde se rozhodovalo o nákladech řízení).
15. Podstatná musí být existence hmotněprávní povinnosti, nikoliv skutečnost, že zde existuje exekuční titul, který je zrušen (ten může být zrušen z procesních důvodů, protože dluh ještě není splatný). Jestliže rozhodnutí bylo zrušeno, protože dluh ještě nebyl splatný, nebo z procesních důvodů, přičemž v mezidobí byl dluh splněn, žádné bezdůvodné obohacení zde nevzniklo. Podobně v případě plnění na promlčený dluh. Dobrovolným plněním je i plnění exekučního titulu (nejenom vykonatelného rozhodnutí, ale i vykonatelného notářského zápisu). Hrozba exekucí není dokonce ani bezprávnou výhrůžkou.
16. Uvedené stanovisko, ani následně zmíněná rozhodnutí, nebyla schválena k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí (nenašla dostatečný souhlas). Rozhodnutí jsou kritizována i v odborné literatuře, byť třeba z jiných důvodů a s argumentací, s níž nesouhlasíme (např. DRÁPAL, L., PONDIKASOVÁ, T. Zrušení pravomocného soudního rozhodnutí a „bezdůvodné obohacení“? *Právní rozhledy*, č. 3, 2015, s. 93 a násl.). Lze však plně souhlasit s názory, že „judikatura v dané věci je sice poměrně četná, avšak naprosto nekonzistentní a roztržštěná“. „Praktické důsledky názoru velkého senátu ponесou nepochybně především účastníci řízení; kdyby se (nakonec) soudní praxe přece jen ustálila tak, že budou muset vskutku absolvovat „kolečko“ na sebe navazujících řízení, nezbyvá nám, než jim popřát, aby měli zejména „pevné nervy“, „nekonečnou trpělivost“ a „plné peněženky“.“

17. Smysluplné řešení přitom nepřinesla ani následná úprava § 96 odst. 6 OSŘ (viz kritika například in LAVICKÝ, Petr, KOTÁSEK, Josef Zákaz zpětvzetí žaloby podle nového § 96 odst. 6 OSŘ. Právní rozhledy, 2018, č. 1, s. 1).
18. Výše uvedené závěry stanoviska Nejvyššího soudu lze aplikovat pouze na případy, kdy bylo plněno na neexistující dluh. Tím však promlčený dluh není. Tomu odpovídá i samotná podstata promlčení. V případě marného uplynutí času dochází k zániku nároku, nikoliv však k zániku práva. Proto nemůže být promlčený dluh dluhem neexistujícím.
19. Přijali-li bychom pak názor, že plnění na základě vykonatelného rozhodnutí není plněním dobrovolným, že zde chybí vůle plnit dluh, jak se objevuje v navazujících rozhodnutích, stávalo by se bezdůvodným obohacením jakékoliv plnění na základě exekučního titulu, nejenom vykonatelného rozhodnutí, ale i notářského zápisu se svolením vykonatelnosti. Plněním pod hrozbou exekuce by dluh nemohl zaniknout. Například dlužník, který plnil promlčený dluh na základě notářského zápisu se svolením vykonatelnosti, by mohl chtít plnění kdykoliv zpět. Argument Nejvyššího soudu v navazujících rozhodnutích založený na chybějící vůli dluh splnit, je tak zcela evidentně argumentem lichým a v rozporu s citovaným stanoviskem velkého senátu Nejvyššího soudu. Institut promlčení a požadavek právní jistoty jsou tímto zcela popřeny.
20. Výsledkem výše uvedeného je stav rozporné a nepřehledné právní úpravy, stejně jako nemožnost předvídat soudní rozhodnutí. Bylo-li by na případ stěžovatele skutečně aplikováno stanovisko velkého senátu, byl dluh splněn a nevznikl zde nárok proti stěžovateli. Intepretace přijatá v navazujících (nepublikovaných) rozhodnutích Nejvyššího soudu (částečně ve věcech skutkově odlišných s konstitutivními rozhodnutími) vede k opačným závěrům. V této nepřehledné situaci, bez jasné právní úpravy a s rozporuplnou judikaturou, profituje v daném případě stát jako škůdce, a zároveň původce tohoto stavu. To je však v rozporu s fungováním právního státu.
21. Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje, že mezi základní principy právního státu patří princip předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnost a vnitřní bezrozpornost (nález sp. zn. Pl. ÚS 77/06). Nebudou-li tyto principy splněny, nelze hovořit o právním státu. S ohledem na výše uvedené pak je patrné, že právě v tomto případě uvedené principy splněny nejsou. Nejvyšší soud vytvořil umělou konstrukci, která je vnitřně natolik rozporná, že vyvolává vlnu kritiky v odborné veřejnosti.
22. Dezinterpretace stanoviska velkého senátu obecnými soudy na případ stěžovatele, je ukázkovým případem popření koncepce právního státu, paušalizování a přepjatého formalismu, bez ohledu na smysl a účel právních norem. Došlo by tím k porušení práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), práva na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem státního orgánu zakotveného v čl. 36 odst. 3 LZPS a práva vlastnit majetek zakotveného v čl. 11 odst. 1 LZPS.

IV.

Počátek běhu subjektivní promlčecí lhůty a neprovedení výslechu Ing. Víta Vařeky

23. První věta § 22 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, ve znění platných předpisů (dále jen „zákon č. 58/1969“), stanoví, že „Právo na náhradu škody podle tohoto

zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě.“ Takto stanovená promlčecí lhůta je lhůtou subjektivní.

24. Vyžaduje se vědomost skutečná, nikoliv pouhá možnost vědomosti. Obdobně konstruován byl § 106 zákona č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ64“), který taktéž stanovoval subjektivní promlčecí lhůtu závislou na tom, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo ji způsobil. (k tomu viz ŠVESTKA, Jiří in ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kolektiv *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání, Praha 2009, s. 603).
25. Nejvyšší soud České socialistické republiky již dříve judikoval, že „*Podle ustanovení § 106 odst. 1 o. z. je pro počátek promlčecí doby rozhodný den, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Je přitom třeba vycházet ze skutečné vědomosti o škodě, nikoliv jen z předpokládané vědomosti.*“ (Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, [R 38/1975 civ.]).
26. Obdobný názor (byť k § 107 odst. 1 ObčZ64) pak prezentuje Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2460/17 ve vztahu k počátku subjektivní promlčecí lhůty u bezdůvodného obohacení, když odkazuje na ustálenou judikaturu, tvrdící, že pro počátek běhu takové lhůty je rozhodující subjektivní moment, kdy se oprávněný dozví všechny relevantní okolnosti, a není přitom rozhodné, že měl již dříve možnost se takové skutečnosti dozvědět. Ve svém nálezu Ústavní soud taktéž odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu a v souvislosti s tím zdůrazňuje, že vědomost musí být skutečná, prokázaná, nikoliv jen předpokládaná (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2002, sp. zn. 33 Odo 877/2001, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. 33 Odo 766/2002).
27. Obdobně je postaveno na subjektivní lhůtě promlčení podle § 32 odst. 1 a 3 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Ústavní soud přitom ve své judikatuře (nález sp. zn. I.ÚS 3391/15, odst. 19) důsledně respektuje, že jde ve vztahu k § 32 odst. 3 o subjektivní promlčecí dobu, která počíná běžet od vědomosti poškozeného o tom, že došlo v jeho osobní sféře k nemajetkové újmě způsobené nezákonným rozhodnutím či průtahy v řízení. Ústavní soud si při této příležitosti také všímá rozdílů mezi subjektivní lhůtou a objektivizovanou subjektivní lhůtou (kdy se mohl dozvědět) (nález sp. zn. I.ÚS 3391/15, odst. 33).
28. Závěry judikatury a odborné literatury vztahující se k § 106, 107 ObčZ64 a § 32 odst. 1 a 3 zákona č. 82/1998 Sb., tak musí být aplikovatelné i na výklad počátku běhu lhůty v § 22 zákona č. 58/1969 Sb. Vyžadovala se skutečná znalost (kdy se poškozený dozvěděl), nikoliv objektivizovaná subjektivní znalost (kdy se poškozený mohl dozvědět).
29. Přestože přitom § 22 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb. zmiňuje jenom znalost škody, na rozdíl od dalších zmíněných úprav, NS už dříve dovodil, že pro počátek běhu subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody je rozhodné, kdy se poškozený dozví o již vzniklé škodě (tedy nikoli jen o protiprávním úkonu či o škodné události) a kdo za ni odpovídá. Při posuzování otázky, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě. Dozvědět se o škodě znamená, že se poškozený dozví o majetkové újmě určitého druhu a rozsahu, kterou lze natolik objektivně vyčíslit v penězích, že lze právo na její náhradu důvodně uplatnit u soudu. Aby poškozený mohl svůj nárok uplatnit u soudu, není třeba, aby znal výši škody přesně, postačuje, nabyt-li vědomost o rozsahu majetkové újmy vyjádřitelné v penězích, a to alespoň v přibližné sumě s možností jejího dodatečného zpřesnění v soudním řízení. U nároku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem se neuplatní objektivní promlčecí doba; počátek běhu subjektivní promlčecí

doby se odvíjí od vědomosti poškozeného o tom, že mu škoda v určité výši vznikla a že za ni také stát odpovídá, nikoliv od jeho vědomosti o nesprávném úředním postupu samotném (sp. zn. 28 Cdo 1687/2012).

30. Objektivizování subjektivní promlčecí lhůty mělo za následek nejen chybné určení okamžiku počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty, ale rovněž i chybné rozhodnutí o neprovedení výslechu Ing. Víta Vařeky. Držely-li by se soudy koncepce, že vědomost poškozeného musí být prokázána, a nikoliv jen předpokládána, musely by provedení takového výslechu připustit, neboť jedině tak mohly zjistit, kdy se skutečně stěžovatel o škodě dozvěděl.
31. Navíc se přehlíží, že žaloba byla podána v každém případě včas (rok 2000), později pouze došlo k doplnění dalšího zjištěného nesprávného úředního postupu (porušení povinností finančně-analytickým odborem - rok 2003). Jestliže však pro počátek subjektivní lhůty není podstatná vědomost o samotném úředním postupu, pak není možné doplnění žaloby o další skutkové informace vnímat jako nově uplatněný a již promlčený nárok. Nárok na náhradu škody byl vůči správnému subjektu (státu) již včas uplatněn (viz rekapitulace případu v ústavní stížnosti). Jestliže není rozhodná otázka identifikace nesprávného úředního postupu pro účely počátku promlčení, nemůže mít relevanci ani pro účely stavění běhu promlčecí doby. Podáním žaloby muselo dojít k jejímu stavění i ve vztahu k dosud neuvedenému a nezjištěnému nesprávnému úřednímu postupu.
32. Postupem obecných soudů – dezinterpretací právní úpravy promlčení podle § 22 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb., jakož i odmítnutím dalšího dokazování relevantních skutečností, byl stěžovatel jako poškozený zbaven svého základního práva na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem podle čl. 36 odst. 3 LZPS.
33. Výše popsané rozhodování je rovněž v rozporu s předvídatelností, čímž dochází k oslabování koncepce právního státu (princip předvídatelnosti zákona), a zároveň tím bylo porušeno právo na spravedlivý proces zaručené čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 LZPS.

V.

Rozpor námitky promlčení s dobrými mravy

34. Samotná rekapitulace rozhodování jednotlivých soudů, učiněná stěžovatelem v ústavní stížnosti, sama o sobě dokazuje nepřehlednost a nejednotnost názorů soudů na problematiku promlčení. Stěžovatel tak nemohl nabýt jistotu o tom, zda k promlčení skutečně došlo, či nikoliv, stejně jako se tuto jistotu nedařilo po dlouhou dobu nalézt ani soudům rozhodujícím daný případ. Stěžovatel vycházel z okamžiku, kdy se mu dostalo relevantní informace o vzniklé škodě.
35. Z nálezu Ústavního sp. zn. II. ÚS 635/09 vyplývá, že: *„Za situace, kdy rozhodná ustanovení občanského zákoníku ne zcela obstála požadavku předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti, jelikož se jejich interpretace v čase natolik proměňovala, že během několik let orgán sjednocující judikaturu obecných soudů dospěl k oběma závěrům (promlčitelné – nepromlčitelné právo), je proto nutno posuzovat legitimní očekávání obou procesních stran.“* Dále dodává, že *„[b]y bylo dle Ústavního soudu v rozporu s principem důvěry občana v právo, který je součástí komplexu formujícího principy materiálního právního státu podle ustanovení čl. 1 odst. 1 Ústavy, pokud by měl být jednotlivec zbaven svého oprávněného nároku toliko na základě nevyjasněné koncepce ne/promlčitelnosti tohoto práva.“*

36. Obdobně stanovoval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 262/10, kdy obecné soudy neměly na otázku spojenou s promlčením v určitých případech jednotný názor a našly jej až v průběhu let. Ústavní soud vyslovil názor, že pokud vznesl za takové situace účastník proti nárokům stěžovatele nemravnou námitku promlčení a obecné soudy ji ve svém rozhodování vzaly v potaz a žalobě stěžovatele z takového důvodu nevyhověly, došlo k porušení práva zakotveného v čl. 36 odst. 1 LZPS.
37. Při aplikaci názorů Ústavního soudu na stěžovatelův případ je zřejmé, že jelikož ani v případě stěžovatele se nemohly soudy v průběhu let shodnout na tom, zda k promlčení došlo či nikoliv, proměňovala se tedy jejich interpretace promlčitelnosti, zatímco byly střídavě vyslovovány oba názory (promlčeno i nepromlčeno), stěžovatel nemůže být zbaven svého nároku na základě takovéto nevyjasněné koncepce (ne)promlčitelnosti.
38. Navíc nelze přehlížet skutečnost, že je to stát, který se dovolává promlčení nároku vůči sobě. Je to přitom stát, který je odpovědný za stav právní regulace a právní jistotu, kterou by měla přinášet. Zároveň je to stát, který porušil komplexním a ve stejném okamžiku flagrantním způsobem řadu povinností při výkonu dohledu a plnění svých veřejných funkcí, a tím způsobil zásadní újmu na jmění podílníků v podílových fondech.
39. Stěžovateli přijde celá situace až absurdní. Stát nechal ukrást majetek podílníků, nezabránil převodu, ačkoliv měl dost informací. Následně argumentoval, že poškození měli vznést požadavek na náhradu škody dříve, když se měli skutkové okolnosti dozvědět již dříve z televizních reportáží (nikoliv, kdy se skutečně dozvěděli). Poté, co škodu zaplatil, chce ji nyní zpět kvůli promlčení, a navíc chce i úroky z prodlení. Podílníci si v tomto přijdou okradeni dvakrát.
40. Ústavní soud se zabýval několikrát právě situací, kdy je to stát, který se brání námitkou promlčení, vznášenou proti nárokům svých občanů. Považuje je za specifickou skupinu případů. Obecné soudy tím, že připustily, a ve svém rozhodování akceptovaly námitku promlčení vznesenou státem, a probovaly jednání, které je contra bonos mores. Ústavní soud přitom zdůraznil specifickou povinnost státu jednat tak, aby jednak sám nezasahoval do základních práv jednotlivců, a dále aby aktivně poskytoval ochranu základním právům jednotlivce (např. nálezy sp. zn. I. ÚS 2216/09, I. ÚS 3391/15).
41. Postup státu (ať již zákonodárce, moci výkonné, či soudů) je přitom relevantní jako okolnost významná pro posouzení souladu námitky promlčení s dobrými mravy či - v rovině ústavněprávní - pro posouzení, zda státní moc postupovala v souladu se zásadami spravedlnosti s respektem k základním právům jednotlivce (nálezy sp. zn. II. ÚS 2062/14).
42. Právní základ nároku jednotlivce na náhradu škody v případě nesprávného úředního postupu je třeba hledat v čl. 36 odst. 3 Listiny a v čl. 1 odst. 1 Ústavy - v principech materiálního právního státu. Má-li stát být skutečně považován za materiální právní stát, musí nést objektivní odpovědnost za jednání svých orgánů či za jednání, kterým státní orgány nebo orgány veřejné moci způsobily škodu. Z pohledu budování důvěry občanů v materiální právní stát je důležité, aby každá majetková újma, způsobená nesprávným či nezákonným zásahem státu proti jednotlivci, byla odčiněna (nálezy sp. zn. IV. ÚS 203/17).
43. Stěžovatel marné uplynutí promlčecí doby nezavinil (viz rozporuplné rozhodování soudů a výše uvedená argumentace, kdy nabyl subjektivní znalost o škodě a její příčině), přičemž zánik nároku je vůči němu nepřiměřeně tvrdým postihem, ve srovnání s rozsahem a charakterem jím

uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil (nález sp. zn. IV. ÚS 203/17).

44. Jestliže obecné soudy nijak nezohlednily okolnosti vzniku nároku (škoda byla způsobena selháním veřejné moci), spornost počátku běhu promlčecí doby a rozporuplné rozhodování soudů v průběhu osmnácti let, předchozí úhradu škody, neprovedení nezbytných důkazů, že jde o nárok vůči státu, který je za toto odpovědný, a ponechaly takový stav bez jakéhokoliv povšimnutí a následné korekce, tedy byl-li by i nadále aplikován názor, že stěžovatelovo právo je promlčeno, nebylo by učiněno zadost principu důvěry občana v právo. To by ve svém důsledku vedlo k oslabení koncepce právního státu (předvídatelnost zákona). Zároveň by bylo porušeno právo na spravedlivý proces zakotvené v čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v čl. 36 odst. 1 LZPS, právo vlastnit majetek zakotvené v čl. 11 odst. 1 LZPS a právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem státního orgánu zakotvené v čl. 36 odst. 3 LZPS.

VI.

Povinnost zaplatit úroky z prodlení

45. Stěžovatel si je vědom, že Ústavní soud se již několikrát zabýval významem úroků z prodlení, a to zejména ve vazbě na průtahy řízení ve vztahu k odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem (např. usnesení sp. zn. IV.ÚS 414/13). Je zřejmé, že povinnost platit úroky vzniká v důsledku prodlení, nikoliv v závislosti na vydání deklaratorního rozhodnutí (viz však úvahy NS o bezdůvodném obohacení v závislosti na zrušení rozhodnutí). V konkrétním případě je však věřitelem uplatňujícím právo na úhradu úroků z prodlení stát, který svým postupem v soudním řízení minimálně významně ovlivnil vznik povinnosti k úhradě úroků z prodlení, což je právě podstatnou okolností, ke které je třeba přihlídnout při posouzení, zda uplatněné právo na zaplacení úroků z prodlení je či není v rozporu s dobrými mravy.
46. Ústavní soud se však také ve své judikatuře (usnesení sp. zn. II. ÚS 1133/13) zabývá opodstatněním platby úroků z prodlení. Není možné jednoznačně konstatovat, že opožděným uhrazením závazku došlo na straně povinného k majetkovému prospěchu. Povinný si sice ponechal dlužnou částku po lhůtě její splatnosti, avšak byl k tomu přinucen okolnostmi majícími původ v předchozím postupu soudů (státu) a s ohledem na omezení vztahující se k této částce z ní ani neměl prospěch. Obecné soudy se touto otázkou ani nezabývaly.
47. Formální odkaz na znění zákona, které učinily obecné soudy při zkoumání souladu výkonu práva s dobrými mravy, opomíjí právě podstatu placení úroků z prodlení. Soudy přehlíží povinnost výkladu zákona podle smyslu a účelu, nejenom podle dikce. Není zde jediný důvod, proč by požadavek platby úroků z prodlení nemohl být. s ohledem na konkrétní okolnosti případu, výkonem práva v rozporu s dobrými mravy, který nepožívá právní ochrany (§ 3 odst. 1 ObčZ64). Stejně jako třeba námitka promlčení. Soulad požadavku zaplacení úroků z prodlení (poplatků z prodlení) s dobrými mravy je zkoumán například in ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. sv. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 68), jakož i v judikatuře Nejvyššího soudu (NS sp. zn. [25 Cdo 2895/99](#)). Zdůrazňuje se potřeba zkoumat, zda úrok z prodlení vůbec plní zajišťovací, kompenzační a sankční funkce. Byť nakonec Nejvyšší soud v rozhodnutí o dovolání posouzení přípouští, nijak je neprovádí (odkazuje na rozhodnutí obecných soudů, kde žádné posouzení není).

48. Navíc v této souvislosti obecné soudy v této věci nijak nezohledňují skutečnost, že stěžovatel nemohl s ohledem na zásah orgánu dané peněžní prostředky vůbec užívat. Tyto prostředky byly deponovány na zvláštním účtu. Zejména však, v dané věci bylo plněno v souladu s právem na existující hmotněprávní povinnost a stěžovatel ve své podstatě neměl žádnou povinnost peníze vrátit (nikdo nezpochybil, že zde povinnost státu hradit škodu existovala).
49. Stěžovatel neměl žádný prospěch z užití těchto prostředků, ani pozdního zaplacení. K získání majetkového prospěchu z dispozice s předmětnými prostředky v případě stěžovatele nedošlo. Byť si ponechal částku po lhůtě její splatnosti, dispozice s předmětnými prostředky mu nebyla vůbec umožněna. Jak již uvádí v ústavní stížnosti, na přijaté prostředky byl stěžovatelem z podnětu České národní banky uvalen zvláštní režim, kdy nemohly být rozděleny podílníkům, a stát prostřednictvím České národní banky uplatňoval vůči stěžovateli a depozitáři podílových fondů požadavky na denní dohled nad předmětnými prostředky, včetně stanovení omezení pro jejich obhospodařování ze strany stěžovatele. Stěžovatel tedy nemohl z takových prostředků získat žádný prospěch.
50. Činí-li Ústavní soud závěr o tom, zda k majetkové újmě povinného mohlo dojít na základě povinnosti zaplatit úroky z prodlení, závisí na tom, zda z možnosti disponovat s peněžními prostředky mohl povinný získat prospěch, je nutné konstatovat, že tato podmínka není v případě stěžovatele splněna. Zaplacením úroků mu tak vznikne újma.
51. Uložením povinnosti zaplatit úroky z prodlení tak bylo porušeno právo vlastnit majetek zakotvené v čl. 11 odst. 1 LZPS. Jestliže se pak obecné soudy se zjištěnými skutečnostmi vypořádají nedostatečným způsobem, má to za následek vadu řízení, promítající se jako zásah do ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách a do práva na soudní ochranu podle čl. 90 Ústavy ČR a čl. 36 odst. 1 LZPS (srov. náleze ve věci sp. zn. IV. ÚS 563/03).

VII. Obecně

52. Ústavní soud netoleruje orgánům veřejné moci a především obecným soudům formalistický postup, který používá sofistikované odůvodňování k prosazení zřejmé nespravedlnosti. Obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Povinnost soudů nalézat právo neznamená pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povinnost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad (náleze sp. zn. II. ÚS 3168/09).
53. Ať už se podívá stěžovatel na problém s vrácením plnění na základě zrušeného rozhodnutí, aplikací počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty postavené na objektivním, nikoliv subjektivním posouzení, či vypořádání s námitkou promlčení v rozporu s dobrými mravy, jeví se mu takový přístup jako veskrze formalistický s jediným účelem - aby stát nehradil škodu, kterou při výkonu své veřejné moci způsobil. Ve zkoumané věci se zjevně vyskytlo několik zvláštních okolností, které - každá jednotlivě a ve svém souhrnu - vytvořily stav, za kterého by bylo zjevně nespravedlivé a neústavní trvat na závěrech, ke kterým při řešení daného případu soudy dospěly (obdobně náleze [sp. zn. I. ÚS 2736/07](#)).
54. Porušením některého z výše uvedených požadavků na přístup obecných soudů, a to v důsledku svévole anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti

(např. přepjatý formalismus), pak zakládá dotčení na základním právu a svobodě. Přílišný formalismus při výkladu právních norem, vedoucí k extrémně nespravedlivému závěru, pak znamená porušení základních práv, nejenom práva na spravedlivý proces podle čl. 36 LZPS, ale i principů právního státu v čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky a ústavní princip rovnosti zakotvený v čl. 3 odst. 1 LZPS.

VIII. Návrh

Stěžovatel tímto tedy navrhuje, aby Ústavní soud vydal následující usnesení:

- I. Vykonatelnost rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 24. 5. 2018, č. j. 8 C 445/2014-456 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2018, č. j. 30 Co 366/2018-524 se odkládá.**

AKRO investiční společnost, a.s.